
GENOMFÖRANDEAVTAL

VÄSTLÄNKEN

Ändring av detaljplaner för
JÄRNVÄGSTUNNELN VÄSTLÄNKEN MELLAN
GULLBERGSVASS OCH ALMEDAL

Detaljplan för
JÄRNVÄGSTUNNELN VÄSTLÄNKEN;
TUNNELMYNNINGAR, SCHAKT M.M.

Göteborgs
Stad

TRAFIKVERKET

Innehållsförteckning

1. Förkortningar och definitioner	5
2. Bakgrund och syfte.....	6
2.1 Västlänken.....	6
2.2 Aktuella avtal.....	7
2.2.1 Medfinansieringsavtalet.....	7
2.2.2 Block 1.....	7
2.2.3 Block 2.....	7
2.2.4 Kommande avtal.....	8
2.3 Detaljplanerna.....	8
3. Avtalets omfattning.....	9
4. Förutsättningar för avtalets giltighet.....	9
5. Ekonomi för Järnvägsprojektet.....	9
6. Organisation.....	10
7. Markåtkomst och ersättning.....	10
7.5 Markåtkomst och ersättning för mark och utrymme tillhörande Staden.....	11
7.6 Tomträtter och andra nyttjanderätter.....	11
7.7 Parkeringsplatser för bil och cykel på Stadens mark.....	12
7.8 Inlösen av allmän plats enligt Detaljplanerna.....	12
7.9 Påverkan under byggtiden samt tillfällig upplåtelse av Stadens mark.....	13
7.9.4 Påverkan under byggtiden.....	13
7.9.5 Tillfälliga nyttjanderättsområden på Stadens mark.....	14
7.9.6 Gruppen för samordning och koordinering, SAMKO.....	15
8. Kommunala gatu- och parkanläggningar m.m. – återställning, utbyggnad och ombyggnad.....	15
8.4 Återställande av mark och anläggningar.....	16
8.5 Torsten Henriksons gångbro.....	16
8.6 Rosenlundsbron.....	16
8.7 Parkmark, alléer och gatuträd.....	17
8.7.10 Vite, ersättning och skador.....	18
8.8 Utbyggnad av nya anläggningar inom allmän plats.....	19
8.8.2 Kruthusgatan/Gullbergsvassgatan.....	19
8.8.3 Emerentias Backe – Kruthusgatan.....	19
8.8.4 Gång- och cykelvägar vid Gullbergsvass.....	20
8.8.5 Park vid Skansen Lejonet.....	20
8.8.6 Almedalsvägen.....	20
8.9 Besiktning av Stadens anläggningar och ansvar för skador...	20
8.10 Projektering, iordningsställande och återställande av anläggningar.....	21
8.11 Övertagande av Stadens anläggningar – slutbesiktning och garantiåtagande.....	21
9. Allmänna vatten och avloppsanläggningar.....	22
10. Övriga ledningar.....	22
11. Järnvägsanläggningen.....	23
11.2 Tekniska krav på Järnvägsanläggningen	23
11.3 Anpassad grundläggning.....	23

11.4 Tekniska anläggningar ovan mark.....	24
11.5 Gestaltningprogram och kvalitetsprogram.....	24
11.6 Konst.....	24
11.7 Arbetstunnel vid Skår.....	25
12. Miljöstörningar, skador och skadehantering.....	25
13. Evakuering, ersättningsbostäder m.m.....	25
14. Dagvatten.....	26
15. Tillstånd.....	26
16. Kulturmiljö inklusive arkeologi.....	26
16.3 Villkor 1 i regeringens beslut om tillåtlighet.....	27
16.4 Riktlinjer för fortsatt arbete med kulturmiljö.....	27
16.4.3 Riksintresset Innerstaden Göteborg.....	28
17. Geoteknik.....	28
18. Förorenad mark.....	29
19. Hantering av överskottsmassor.....	29
20. Samråd, information och kommunikation.....	30
21. Återstående frågor.....	30
22. Tvist.....	30

GENOMFÖRANDEAVTAL

Västlänken

Ändring av detaljplaner för
järnvägstunneln Västlänken mellan Gullbergsvass och Almedal

Detaljplan för
järnvägstunneln Västlänken; tunnelmynningar, schakt m.m.

Parter: Göteborgs kommun (212000-1355), nedan kallad *Staden*, och svenska staten genom Trafikverket (202100-6297), nedan kallad *Trafikverket*.

1. Förkortningar och definitioner

- 1.1 Med *Parterna* avses parterna i detta avtal, *Staden* och *Trafikverket*.
- 1.2 Med *Medfinansieringsavtalet* avses "Avtal om medfinansiering av transportslagsövergripande infrastrukturåtgärder i Västsverige".
- 1.3 Med *Block 1* avses "Avtal om genomförande av Block 1 med tillägg till avtal om medfinansiering av transportslagsövergripande infrastrukturåtgärder i Västsverige".
- 1.4 Med *Block 2* avses "Avtal om genomförande av Block 2 samt om förlängning av avtal om genomförande av Block 1 m.m."
- 1.5 Med *Västsvenska Paketet* avses alla de transportslagsövergripande infrastrukturåtgärder som innefattas i *Medfinansieringsavtalet*.
- 1.6 Med *Parterna i Västsvenska paketet* avses parterna som har tecknat *Medfinansieringsavtalet*, *Block 1* och *Block 2*, dvs. Trafikverket (tidigare Banverket och Vägverket), Göteborgs stad, Västra Götalandsregionen, Region Halland och Göteborgsregionens kommunalförbund.
- 1.7 Med *Detaljplanerna* avses *Stadens* detaljplaner för Västlänken (ändring av detaljplaner för järnvägstunneln Västlänken mellan Gullbergsvass och Almedal, samt detaljplan för järnvägstunneln Västlänken; tunnelmynningar, schakt m.m.) *Detaljplanerna* omfattar de utrymmen som behövs ovan och under mark för järnvägstunneln Västlänken med tillhörande anordningar som t ex servicetunnlar, serviceschakt och ventilationsanläggningar.
- 1.8 Med *Järnvägsplanen* avses *Trafikverkets* järnvägsplan för Västlänken, Göteborgs Stad och Mölndals stad, Västra Götalands län (TRV 2013/92333). *Järnvägsplanen* visar

järnvägens utformning, lokalisering, mark som behövs tillfälligt under byggtiden, mark som behöver tas i anspråk permanent samt åtgärder mot störningar från järnvägen.

- 1.9 Med **Järnvägsprojektet** avses arbeten och åtgärder kopplade till byggnationen enligt **Detaljplanerna, Järnvägsplanen** och erforderliga tillstånd enligt kap 9 och 11 i miljöbalken, vilka finansieras med medel enligt **Medfinansieringsavtalet, Block 1, Block 2** och kommande avtal mellan **Parterna i Västsvenska paketet**.
- 1.10 Med **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket** avses att **Trafikverket** ansvarar för att bekosta åtgärd med medel som har avsatts för **Järnvägsprojektet** enligt **Medfinansieringsavtalet, Block 1, Block 2** och kommande avtal mellan **Parterna i Västsvenska paketet**.
- 1.11 Med **Bekostas av Staden** avses att **Staden** bekostar åtgärd med andra medel än de som har avsatts för **Järnvägsprojektet** enligt **Medfinansieringsavtalet, Block 1 och Block 2** och kommande avtal mellan **Parterna i Västsvenska paketet**.
- 1.12 Med **Järnvägsanläggningen** avses den anläggning som redovisas i **Järnvägsplanen** (TRV 2013/92333) med tillhörande dokument, men enligt den omfattning i utförande som följer av tecknade och kommande avtal mellan **Parterna i Västsvenska paketet** alternativt mellan **Parterna**.

2. Bakgrund och syfte

2.1 Västlänken

- 2.1.1 Västlänken är en 8 km lång dubbelspårig järnväg, varav 6 km byggs i tunnel. Tunneln ska ha stationer vid Göteborgs Centralstation, Haga och Korsvägen. Syftet med Västlänken är att öka järnvägens kapacitet så att resandet i Göteborg och Västsverige underlättas. Genom att ge fler av regionens invånare direkt tillgång till centrala stationslägen i staden bidrar Västlänken till en ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbar tillväxt i Göteborgsregionen. Fler människor får tillgång till fler arbeten, företagen kan utvecklas och fler människor kan röra sig inom regionen på ett miljömässigt hållbart vis. Genom att pendeltåg och regiontåg inte behöver angöra säckstationen vid Göteborgs centralstation kan tågtrafiken effektiviseras.
- 2.1.2 Vid de nya stationerna vid Göteborgs centralstation, Haga och Korsvägen skapas nya bytespunkter, vilket gör att det blir gång- och cykelavstånd till pendeltåg från stora delar av centrala Göteborg. De tre stationerna kommer i framtiden att få ökad betydelse som bytespunkter för regionens växande befolkning och ökar möjligheterna till tågpendling till staden från mindre orter i regionen.

2.2 Aktuella avtal

2.2.1 *Medfinansieringsavtalet*

2.2.1.1 I april 2010 tecknade *Parterna i Västsvenska paketet* avtal kring *Västsvenska Paketet; Medfinansieringsavtalet. Medfinansieringsavtalet* redogör för parternas avsikt och vilka principer som gäller för finansiering av investeringar för åtgärder som redovisas i en tillhörande avtalsbilaga. Den övergripande finansieringen av *Västsvenska paketet* sker med 50 procent i statliga anslag och 50 procent genom medfinansiering (trängselskatter, regionala/lokala bidrag och medel motsvarande marknyttor). *Järnvägsprojektet* beskrivs som ett av förslagen till tänkbara åtgärder som ska ingå i *Västsvenska paketet*.

2.2.2 *Block 1*

2.2.2.1 I augusti 2011 tecknade *Parterna i Västsvenska paketet* ett avtal som behandlar de projekt som ska utföras etappvis under tidsperioden 2010-2013, dess ansvarsområden och omfattning samt hur projekten ska finansieras; *Block 1. Järnvägsprojektet* beskrivs som projekt 101 med *Trafikverket* som utförande part. *Järnvägsprojektets* omfattning i denna etapp är framtagande av underlag för tillåtlighetsprövning samt järnvägsplan för dubbelspårig järnväg mellan Olskroken och Västkustbanan vid Almedal inklusive stationer vid Göteborgs Central (4 spår), Haga och Korsvägen. *Järnvägsprojektet* avser också framtagande av systemhandling i den omfattning som behövs för järnvägsplan. Kostnaden för *Järnvägsprojektet* i denna etapp beräknas till totalt 1000 miljoner kronor. *Block 1* ger rätt och skyldighet att utföra det som ryms inom 500 miljoner kronor.

2.2.3 *Block 2*

2.2.3.1 I februari 2014 tecknade *Parterna i Västsvenska paketet* ett avtal som behandlar de projekt som genomförs eller påbörjas etappvis under tidsperioden 2014-2016, dess ansvarsområden och omfattning samt hur projekten ska finansieras; *Block 2. Järnvägsprojektet* beskrivs som projekt 101 med *Trafikverket* som utförande part. *Järnvägsprojektets* omfattning i denna etapp är framtagande av järnvägsplan, systemhandling och bygghandling samt övriga förberedelser inför byggstart för en dubbelspårig järnväg, huvudsakligen i tunnel, under Göteborg mellan Almedal i söder och Olskroken i norr. Anläggningen inkluderar anslutning i plan vid Olskroken samt ska projekteras med tre nya stationer (spår, plattformar, gångförbindelser till markplan) vid Göteborg Central, Haga och Korsvägen. Stationen vid Göteborg Central ska utformas med fyra plattformsspår, stationerna Haga och Korsvägen med två plattformsspår

inklusive vissa förberedande arbeten för framtida utbyggnad till fyra plattformar. Kostnaden för **Järnvägsprojektet** i denna etapp beräknas till 2500 miljoner kronor, varav 500 miljoner kronor innefattas i **Block 1**. **Block 2** ger **Trafikverket** rätt och skyldighet att utföra återstående projektering och förberedande arbeten inför byggstart av **Järnvägsprojektet**. Projektering och förberedande arbeten för **Järnvägsprojektet** planeras pågå till och med år 2021. Byggstart för **Järnvägsprojektet** är planerad att ske från och med år 2018.

2.2.4 Kommande avtal

2.2.4.1 För att kunna genomföra återstående delar av **Järnvägsprojektet** erfordras att **Parterna i Västsvenska paketet** tecknar ytterligare avtal om fortsatt finansiering av **Järnvägsprojektet** samt avtal enligt frågeställningarna i punkterna 21.1.1-21.1.4. Likaså har **Parterna** för avsikt att, förutom förevarande avtal, teckna ytterligare avtal om markåtkomst och ersättning m.m. samt genomförandeavtal för stationerna Göteborg Central, Haga och Korsvägen.

2.3 Detaljplanerna

- 2.3.1 **Detaljplanerna** för Västlänken linjen, syftar till att möjliggöra ett fastställande av **Järnvägsplanen** för Västlänken och därmed byggandet av en järnvägstunnel under Göteborg. Separata detaljplaner upprättas för de nya stationerna vid Göteborg Central, Haga och Korsvägen.
- 2.3.2 Detaljplanen för järnvägstunneln är en ändring av detaljplan (ändring av detaljplaner för järnvägstunneln Västlänken mellan Gullbergsvass och Almedal). Syftet med den detaljplanen är att ändra gällande detaljplaner så att det blir möjligt att bygga den del av Västlänken som går i tunnel under marken. Ändringen innebär att tilläggsbestämmelser upprättas. Gällande detaljplaner gäller jämsides med ändringen.
- 2.3.3 Där **Järnvägsanläggningen** bryter markytan tas en ny detaljplan fram på vissa platser. Syftet med den detaljplanen (detaljplan för järnvägstunneln Västlänken; tunnelmynningar, schakt m.m.) är att göra det möjligt att bygga den del av järnvägen som går ovanpå marken eller i tråg samt göra det möjligt att bygga vissa ventilationsanläggningar, schakt och tunnelmynningar.

3. Avtalets omfattning

3.1 Detta avtal reglerar åtaganden mellan **Parterna** vad gäller genomförande och återställande, organisation, principer för markåtkomst och principer för ersättning, projektering samt ansvarsfördelning i det fortsatta arbetet med **Järnvägsprojektet**.

4. Förutsättningar för avtalets giltighet

4.1 Detta avtal gäller från och med den dag det undertecknats av **Parterna** och godkänts av **Stadens** kommunfullmäktige genom beslut som vinner laga kraft, till dess att alla anläggningar enligt avtalet har blivit utförda och i aktuella fall, överlämnade till **Staden** samt garantiåtaganden löpt ut. Detta avtal ska följas upp under projektets gång med sluddokumentation i samband med besiktningen enligt punkt 8.11 nedan.

4.2 Om **Järnvägsplanen** för **Järnvägsprojektet**, i huvudsaklig överensstämmelse med upprättat planförslag, inte fastställs och vinner laga kraft före utgången av 2019 upphör detta avtal att gälla omgående därefter.

4.3 Om **Detaljplanerna**, i huvudsaklig överensstämmelse med upprättade planförslag, inte antas och vinner laga kraft före utgången av 2019 upphör detta avtal att gälla omgående därefter.

4.4 Om **Parterna i Västsvenska Paketet** inte tecknar ytterligare avtal om fortsatt finansiering av **Järnvägsprojektet** före utgången av 2017 upphör detta avtal att gälla omgående därefter.

4.5 Om de kvarvarande frågeställningarna under punkterna 21.1.1–21.1.3 inte reglerats i avtal mellan **Parterna i Västsvenska paketet** alternativt **Parterna** före utgången av 2017 upphör detta avtal att gälla omgående därefter.

5. Ekonomi för Järnvägsprojektet

5.1 **Trafikverket** är utförande part och hanterar ekonomin gällande **Järnvägsprojektet**.

5.2 Den övergripande finansieringen för **Järnvägsprojektet** har fastställts enligt de principer som gäller genom avsiktsförklaringen i **Medfinansieringsavtalet** mellan **Parterna i Västsvenska paketet**.

5.3 Den särskilda finansieringen och de särskilt avsatta medlen för **Järnvägsprojektet** har fastställts blockvis och i etapper mellan **Parterna i Västsvenska paketet**, **Block 1** och **Block 2**. Hittills finns en fastlagd finansiering om totalt 2500 miljoner kronor avseende projektering och förberedande åtgärder för **Järnvägsprojektet** under åren 2010-2021.

5.4 Särskild finansiering och särskilt avsatta medel för resterande åtgärder för **Järnvägsprojektet** förväntas bli reglerade genom kommande avtal mellan **Parterna i Västsvenska paketet**.

5.5 Kostnaden för **Järnvägsprojektet** uppgår enligt **Järnvägsplanen** till 20 miljarder kronor i prisnivå juni 2009.

5.6 Eventuella kostnadsökningar och kostnadsminskningar i förhållande till de särskilt avsatta medlen för **Järnvägsprojektet** regleras enligt avtal mellan **Parterna i Västsvenska paketet**.

6. Organisation

6.1 **Parterna** är överens om att ha såväl egna interna organisationer som en gemensam organisation för genomförandet av **Järnvägsprojektet**. Den gemensamma organisationen ska bestå dels av en särskild projektgrupp som leds av **Trafikverkets** och **Stadens** respektive projektchef, dels av ett antal arbetsgrupper med särskilda ansvarsområden. Arbetsgrupperna, vilka leds av projektgruppen, ska inom sina ansvarsområden verka för att finna tekniskt, funktionellt och kostnadsmässigt effektiva lösningar för genomförande av **Järnvägsprojektet**. Några av arbetsgrupperna har redan påbörjat sitt arbete men det finns behov av fler arbetsgrupper inom andra ansvarsområden.

6.2 För att möjliggöra en samlad bedömning av hur användningen av mark kan optimeras utifrån olika projekts behov samt de olika transportslagens behov av framkomlighet, har **Staden** genom trafikkontoret, **Trafikverket** och Västtrafik bildat gruppen för samordning och koordinering, SAMKO, inom samverkan KomFram Göteborg, se punkt 7.9.6 nedan.

7. Markåtkomst och ersättning

7.1 **Detaljplanerna** har främst till syfte att möjliggöra ett fastställande av den **Järnvägsplan** för **Järnvägsprojektet** som **Trafikverket** tar fram. Med stöd av **Detaljplanerna** kan **Staden** lösa in mark som utgör allmän plats.

7.2 Med stöd av **Järnvägsplanen** kan **Trafikverket** lösa in mark och utrymmen som behöver tas i anspråk permanent för **Järnvägsanläggningen**. **Järnvägsplanen** ger även **Trafikverket** rätt att ta den mark i anspråk som behöver nyttjas tillfälligt under byggtiden. För **Järnvägsanläggningen** bildas en eller flera 3D-fastigheter som **Trafikverket** äger.

7.3 För genomförande av **Järnvägsprojektet** krävs åtkomst och rådighet över mark och utrymme, såväl tillfälligt som permanent. Om inte annat uttryckligen framgår av detta

avtal, åligger det **Trafikverket** att ordna åtkomst och rådighet över mark och utrymme (innefattande även eventuell särskild rätt till sådan mark och utrymme). Sagda markåtkomst ska **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.

7.4 Samtliga skadeförebyggande åtgärder som erfordras för genomförande av **Järnvägsprojektet** ska **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.

7.5 Markåtkomst och ersättning för mark och utrymme tillhörande Staden

7.5.1 Markåtkomst och ersättning för mark och utrymme tillhörande **Staden**, såväl tillfällig som permanent åtkomst, ska i första hand ske på frivillig väg genom avtal mellan **Parterna**. Ersättningen (löseskilling/intrångsersättning/övrig skada) ska bestämmas utifrån gällande lag.

7.5.2 Om **Parterna** inte kan enas om markåtkomst eller ersättning på frivillig väg, får frågan avgöras av vederbörlig rättsinstans.

7.5.3 Avtal om markåtkomst och/eller ersättning för mark och utrymme tillhörande **Stadens** bolag tecknas mellan **Trafikverket** och bolaget.

7.6 Tomträtter och andra nyttjanderätter

7.6.1 Vid intrång i tomträtter hanteras ersättningen genom avtal direkt mellan **Trafikverket** och tomträttshavaren. Vid sidan av ersättning till tomträttshavaren är **Staden** berättigad till ersättning för intrånget i den tomträttsupplåtna fastigheten som sådan och eventuell övrig skada enligt punkt 7.5.1 ovan.

7.6.2 Vid intrång i servitutsrätter eller andra nyttjanderätter på kommunal mark, hanteras ersättningen genom avtal direkt mellan **Trafikverket** och servituts-/nyttjanderättshavaren. **Staden** är berättigad till ersättning för intrånget i den servituts-/nyttjanderättsupplåtna fastigheten och eventuell övrig skada enligt punkt 7.5.1 ovan.

7.6.3 Vid intrång på kommunal mark som är upplåten av **Staden** med arrende gäller följande. **Trafikverket** ska informera **Staden** genom fastighetskontoret, om vid vilken tidpunkt de behöver tillträde till ytorna som berörs av arrende. För det fall arrendeavtalen är möjliga att sägas upp till den tidpunkten, ansvarar fastighetskontoret för att avtalen sägs upp. **Staden** är berättigad till ersättning för eventuell skada med anledning av att arrendeavtalet sägs upp.

7.6.4 **Staden** ska informeras om och ges möjlighet att delta i förhandlingar mellan **Trafikverket** och samtliga tomträttshavare, servitutshavare och andra nyttjanderättshavare.

7.7 Parkeringsplatser för bil och cykel på Stadens mark

- 7.7.1 **Parterna** tillsammans med Göteborgs Stads Parkerings AB har för avsikt att gemensamt söka lösningar för att ersätta av **Järnvägsprojektet** berörda parkeringsplatser tillfälligt eller permanent på annan plats inom staden. De åtgärder som **Parterna** kommer överens om för att ersätta berörda parkeringsplatser, **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.
- 7.7.2 En särskild arbetsgrupp med deltagare från **Staden**, Göteborgs Stads Parkerings AB och **Trafikverket** ansvarar för det fortsatta arbetet med att hitta tillfälliga eller permanenta parkeringslösningar för såväl bilar som cyklar.
- 7.7.3 Arbetsgruppen ska verka för att hänsyn tas till natur- och kulturvärden och sociala värden inom den mark som tas i anspråk för parkeringsanläggningar samt bevaka att inga permanenta värden skadas.

7.8 Inlösen av allmän plats enligt Detaljplanerna

- 7.8.1 För att ge plats åt **Järnvägsprojektet** måste ett antal kommunala gator och gång- och cykelvägar flyttas. Gatornas och till viss del gång- och cykelvägarnas nya lägen har planlagts som allmän plats (huvudgata, lokalgata, gc-väg) i **Detaljplanerna**. Såväl privatägd mark som mark ägd av **Trafikverket** berörs av ny allmän plats.
- 7.8.2 **Trafikverket** ansvarar för att, så långt som möjligt, på frivillig väg förhandla om att förvärva mark och utrymme (inklusive eventuell särskild rätt till sådan mark eller utrymme) som lagts ut som allmän plats i **Detaljplanerna**. **Staden** är formell part i sådana frivilliga avtal. Marken eller utrymmet ska fastighetsregleras till en av **Staden** ägd fastighet. Lantmäteriets förrättningskostnader och ersättningar till fastighetsägare/rättighetshavare **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.
- 7.8.3 För det fall **Trafikverket** inte når frivilliga överenskommelser med berörda fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt enligt ovan, ansvarar **Staden** för att marken och utrymmena inklusive eventuell särskild rätt löses in eller tvångsvis fastighetsregleras med stöd av **Detaljplanerna** i vederbörlig ordning. Ersättningen till berörd fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt ska **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.
- 7.8.4 Övriga kostnader som uppkommer för **Staden** i samband med frivillig eller tvångsvis inlösen/fastighetsreglering av allmän plats, såsom egna och motpartens ombudskostnader, förrättningskostnader, värderingar, besiktningar och rättsprocesser ska **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket** i den mån de är skäliga.

- 7.8.5 Sådan mark som **Trafikverket** äger och som är utlagd som allmän plats i **Detaljplanerna** ska fastighetsregleras till en av **Staden** ägd fastighet. **Trafikverket** är berättigat till ersättning för marken enligt punkt 7.5.1. ovan. Lantmäteriets förrätningskostnader och ersättning till **Trafikverket** såsom fastighetsägare ska **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.

7.9 Påverkan under byggtiden samt tillfällig upplåtelse av Stadens mark

- 7.9.1 En rad olika infrastruktur- och stadsbyggnadsprojekt i centrala Göteborg gör anspråk på samma markområden som **Järnvägsprojektet**, för sitt genomförande. Marken behöver dels användas som tillfälliga arbetsområden i de olika projekten, dels för tillfälliga trafiklösningar för att säkerställa att staden fungerar trafikeringsmässigt under byggtiden. Hur framkomligheten och markanvändningen löses i centrala delar av staden kommer att få stora konsekvenser, inte bara i det aktuella området utan effekterna kommer också att visa sig i andra delar av trafiksystemet.
- 7.9.2 För att möjliggöra en samlad bedömning av hur användningen av mark kan optimeras utifrån olika projekts behov samt de olika transportslagens behov av framkomlighet, har **Staden** genom trafikkontoret, **Trafikverket** och Västtrafik bildat gruppen för samordning och koordinering, SAMKO, inom samverkan KomFram Göteborg, se punkt 7.9.6 nedan.
- 7.9.3 I målbilden för KomFram Göteborg anges att det ska vara enkelt, trafiksäkert och pålitligt att nå sin destination under byggtiden och att Göteborg även under den intensiva bygg- och stadsutvecklingsperioden ska vara en attraktiv och fungerande stad för boende, besökare och näringsliv.

7.9.4 Påverkan under byggtiden

- 7.9.4.1 **Trafikverket** ska i samband med utbyggnaden av **Järnvägsprojektet** utföra alla de provisoriska anläggningar och åtgärder som krävs för avstängning eller omledning av bil-, gång- och cykeltrafiken. Åtgärderna ska säkerställa framkomlighet och attraktiviteten för gång- och cykeltrafik i byggskedet. Bibehållen tillgänglighet för näringslivets och samhällsnyttiga transporter ska säkerställas. Åtgärderna ska **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.

- 7.9.4.2 **Trafikverket** ska även utföra alla de provisoriska anläggningar, (exempelvis vägar, gator, gc-vägar, spåranläggningar och hållplatser) och åtgärder som krävs för avstängning eller omledning av kollektivtrafiken. Åtgärderna ska säkerställa framkomlighet och attraktiviteten för kollektivtrafik i byggskedet. Åtgärderna ska **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.

7.9.4.3 **Parterna** är överens om att arbetet med provisoriska anläggningar och åtgärder under byggtiden ska hanteras inom ramen för SAMKO's arbete och att arbetet ska bedrivas utifrån de principer och förhållningssätt som redovisas i punkten 7.9.6 nedan.

7.9.4.4 Utgångspunkten vid arbetet med att ta fram provisoriska anläggningar och åtgärder är dels att lösningarna ska säkerställa framkomligheten för samtliga trafikslag, inklusive gående, dels att lösningarna säkerställer tillgänglighet, orienterbarhet och attraktivitet på de platser som påverkas av byggnationen, så att de som lever, vistas och verkar i staden kan göra det med så liten påverkan som möjligt.

7.9.4.5 **Parterna** arbetar för närvarande med att ta fram ett regelverk som i vissa delar ersätter **Stadens** nuvarande föreskrifter. Vid sidan av detta regelverk har **Parterna** för avsikt att ta fram ett gemensamt arbetssätt för arbete på gator, vägar och spår.

7.9.5 Tillfälliga nyttjanderättsområden på Stadens mark

7.9.5.1 **Stadens** mark berörs av tillfälliga nyttjanderättsområden som redovisas i **Järnvägsplanen**. Områdena ska bli nyttjas tillfälligt för byggnation, etablering, upplag, arbets- och transportvägar samt tillfälliga trafikordningar.

7.9.5.2 Skötselavtal ska upprättas mellan **Trafikverket** och **Staden** för den mark som **Trafikverket** tar i anspråk för byggnation, etablering, upplag, arbets- och transportvägar, tillfälliga trafikordningar m m. **Trafikverket** ansvarar för skötsel av områdena samt för drift av tillfälliga anordningar. **Trafikverkets** entreprenör ska uppfylla krav på skötsel och drift (vinterväghållning och barmarksrenhållning) enligt **Stadens** anvisningar.

7.9.5.3 **Parternas** avsikt är att skötselavtal ska upprättas innan **Trafikverket** får tillgång till områdena.

7.9.5.4 **Parterna** är överens om att SAMKO inom ramen för sitt uppdrag och enligt de principer och förhållningssätt som beskrivs i punkten 7.9.6 nedan, ska hantera frågor angående **Stadens** mark som behövs tillfälligt för att genomföra **Järnvägsprojektet**.

7.9.5.5 **Parterna** är överens om att tillfälliga nyttjanderättsområden enligt **Järnvägsplanen** och SAMKO's hantering ska inrymma provisoriska vägar för allmän trafik, samhällsnyttig trafik, gång- och cykeltrafik samt kollektivtrafik, där så erfordras.

7.9.6 Gruppen för samordning och koordinering, SAMKO

7.9.6.1 Målsättningen med SAMKOs arbete är dels att infrastruktur- och stadsbyggnadsprojekten ska samordnas för att undvika skador, störningar, förseningar och fördröjningar, dels att arbeta skadeförebyggande för att minimera problemen för trafikanter, transportörer och andra intressenter som berörs av projekten i centrala staden.

7.9.6.2 SAMKOs uppdrag, arbetssätt och beslutsgång beskrivs närmare i ”Plan för genomförande av Trafik 2016/KomFram Göteborg” och ”Uppdragsbeskrivning för Samordnings och koordinering (SAMKO) inom trafik 2016/KomFram Göteborg”, daterade 2014-10-29. Följande arbetssätt gäller i korthet:

7.9.6.3 *Trafikverket/Järnvägsprojektet* ansvarar för samordning av sitt arbete med trafik under byggtid med andra projekt som påverkas, liksom samordning av mobility managementåtgärder (MM-åtgärder). Likaså ska *Järnvägsprojektet* bidra till att förklara hur projektet påverkar trafiksituationen i stort.

7.9.6.4 SAMKO ska i samverkan med *Trafikverket/Järnvägsprojektet* besluta om ändringar i projektens planering utifrån en helhetsbild vad avser tid och rum, liksom samordning av planerade MM-åtgärder av övergripande karaktär.

7.9.6.5 I de fall SAMKO i samverkan med *Trafikverket/Järnvägsprojektet* inte kan fatta beslut ska frågan lyftas till Ledningsgruppen för Trafik 2016/KomFramGöteborg för beslut eller lyftas till Västsvenska paketets lednings- och styrgrupp.

8. Kommunala gatu- och parkanläggningar m.m. – återställning, utbyggnad och ombyggnad

8.1 Utbyggnaden av *Järnvägsprojektet* innebär att kommunala gatu-, spår-, kaj- och parkanläggningar samt träd, broar, byggnader och anläggningar måste byggas om, tas bort, skyddas, plockas ner och återuppföras eller nyanläggas. Även offentlig konst kan beröras av utbyggnaden av *Järnvägsprojektet*.

8.2 Gemensam förbesiktning ska utföras enligt punkt 8.9 nedan, innan arbete som berör *Stadens* mark eller anläggningar får påbörjas.

8.3 Äldre gatsten, hällar och annan markbeläggning av sten som kan finnas under befintlig beläggning på gator och annan allmän plats, ska omhändertas av *Trafikverket* och

tillfalla *Staden* i de fall de inte återanvänds i *Järnvägsprojektet*. Transporter för omhändertagandet *Bekostas av Staden*.

8.4 Återställande av mark och anläggningar

- 8.4.1 *Trafikverket* återställer berörda markområden och anläggningar till ursprunglig funktion och kvalitet efter slutfört arbete. Detta innebär att funktioner som t ex gata, gångstråk, cykelväg, park, spår, hållplats, kaj, lekplats och parkering ska bibehållas, men att det p.g.a. *Järnvägsprojektet* i vissa fall kan bli aktuellt att återupprätta funktionen i ett ändrat läge. Funktionen ska ha samma tekniska standard som vid arbetenas påbörjande. Åtgärderna utförs och *Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket*.
- 8.4.2 Parkytor, torgytor och andra offentliga rum som berörs av *Järnvägsprojektet* ska återställas så att det natur- och kulturhistoriska värdet bibehålls enligt framtaget kunskapsunderlag och förbesiktning.
- 8.4.3 *Parterna* är överens om att föra en fortsatt dialog om hur mark och anläggningar ska återställas, vilken av *Parterna* som ska utföra arbetet samt, om återställandet innebär en förbättrad eller utökad funktion av mark och anläggningar, hur återställandet ska finansieras.
- 8.4.4 Utöver vad som sägs ovan, gäller särskilda bestämmelser för parkmark, alléer och gatuträd som berörs av *Järnvägsprojektet*, se punkt 8.7 nedan.

8.5 Torsten Henriksons gångbro

- 8.5.1 Torsten Henriksons gångbro påverkas dels av Hisingsbroprojektet, dels av *Järnvägsprojektet*. *Parterna* är överens om att projekten behöver samordna rivning och eventuell återuppbyggnad av aktuell funktion.
- 8.5.2 *Parterna* är vidare överens om att gångbron ska rivas i samband med utbyggnaden av *Järnvägsprojektet*. Motsvarande funktion ska återställas på annan plats i närområdet, i form av ett gångstråk i markplan. Gångstråkets placering och utformning ska fastställas i samråd med *Staden*. Åtgärderna utförs och *Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket*, med bidrag från Hisingsbroprojektet, vilket ska regleras i ett separat avtal.

8.6 Rosenlundsbron

- 8.6.1 Rosenlundsbron ska demonteras under utbyggnaden av *Järnvägsprojektet* och därefter återuppföras så att det kulturhistoriska värdet på och kring bron bibehålls enligt framtaget kunskapsunderlag. Vid återuppförandet ska körytan för bilar på bron minskas till förmån för ett bredare stråk för fotgängare och cyklisterna. Den slutliga utformningen av körytor m.m. ska fastställas i samråd

med *Staden*. Eventuella merkostnader för förändring av funktionen *Bekostas av Staden*.

8.7 Parkmark, alléer och gatuträd

- 8.7.1 Träd i parker, alléer och längs gator är värdefulla ur många perspektiv. De kan ha höga natur- och kulturhistoriska värden. De kan också vara betydelsefulla för människors hälsa och livskvalitet då de skapar attraktiva boende- och arbetsmiljöer. Träd har även ekonomiska värden, bland annat i form av ekosystemtjänster som rening av luft, temperaturreglering och upptag av dagvatten.
- 8.7.2 Inom området för *Järnvägsprojektet* finns träd vars befintliga placering omöjliggörs permanent eller tillfälligt med anledning av genomförandet av *Järnvägsprojektet*. Inom området för *Järnvägsprojektet* finns det även träd som ska bevaras på plats under den tid som *Järnvägsprojektet* genomförs och som därför ska skyddas och skötas under byggtiden. Vad gäller hanteringsordning, skötsel och ersättning m.m. av park och andra grönytor samt träd som påverkas av *Järnvägsprojektet* är *Parterna* överens om följande.
- 8.7.3 *Trafikverket* ansvarar för att återställa park och andra grönytor som påverkas av *Järnvägsprojektet*. *Trafikverket* ansvarar vidare för skydd, skötsel, nedtagning, flytt och etableringsskötsel samt återplantering och etableringsskötsel av träd i enlighet med vad som gemensamt beslutas av *Trafikverket* och *Staden* enligt nedanstående ordning. Åtgärderna *Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket*.
- 8.7.4 En särskild arbetsgrupp med deltagare från *Trafikverket* och *Staden* ansvarar för arbetet med hitta lösningar vad gäller de träd som berörs av *Järnvägsprojektet*. *Parterna* är överens om att "Handlingsplan för tillvaratagande av kulturmiljö, för Västlänken och Olskroken planskildhet", daterad 2015-06-15, bilaga till *Järnvägsplanen*, nedan "Handlingsplanen", ska gälla och att den metodik som beskrivs i Handlingsplanen ska vara vägledande i det fortsatta arbetet med trädfrågor. *Parterna* är även överens om att "Åtgärdsprogram för bevarande av träd i parker och alléer under byggandet av Västlänken" daterat 2015-06-15, nedan "Åtgärdsprogrammet", som hör till Handlingsplanen, ska gälla och att den metodik som beskrivs i Åtgärdsprogrammet ska vara vägledande i det fortsatta arbetet med trädfrågor. *Parterna* är vidare överens om att följande utgångspunkter och förhållningssätt ska gälla i det fortsatta arbetet med trädfrågor, före, under och efter byggtiden;
- 8.7.5 I första hand ska träd, så långt det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt, bevaras på plats. I andra hand ska träd, när det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt, flyttas till annan växtplats tillfälligt under den tid

Järnvägsprojektet genomförs för att sedan flyttas tillbaka. I tredje hand ska träd, när det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt, flyttas permanent till annan växtplats inom närområdet. I fjärde hand ska träd, när det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt, flyttas till annan växtplats i staden. I sista hand ska träd som måste tas ned ersättas med så likvärdiga träd som möjligt.

- 8.7.6 **Trafikverket** förbinder sig att följa och ansvara för samtliga åtgärder som enligt **Stadens "Teknisk Handbok"** krävs för skydd av mark och vegetation som påverkas eller riskerar att påverkas av **Järnvägsprojektet**.
- 8.7.7 En oberoende besiktningsperson med ansvar för mark och vegetation ska under hela **Järnvägsprojektets** gång sköta tillsyn av mark och vegetation som påverkas av **Järnvägsprojektet**. Besiktningspersonen ska utses gemensamt av **Trafikverket** och **Staden**. Besiktningspersonen ska under **Järnvägsprojektets** gång dokumentera avvikelser i förhållande till den förbesiktning som gjorts enligt punkt 8.9 och incidenter i övrigt som påverkar eller riskerar att påverka sådan mark och vegetation som ska bevaras negativt. Besiktningspersonen ska **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.
- 8.7.8 Skötselavtal ska upprättas mellan **Trafikverket** och **Staden** för den mark och vegetation som **Trafikverket** tar i anspråk för genomförandet av **Järnvägsprojektet** och som ska bevaras. **Parternas** avsikt är att skötselavtal ska upprättas innan **Trafikverket** får tillgång till områdena.
- 8.7.9 En slutrapport över dokumenterade avvikelser och incidenter enligt 8.7.7 ovan på mark och vegetation ska vara färdigställd av besiktningspersonen för respektive område innan **Staden** återtar områdena.
- 8.7.10 **Vite, ersättning och skador**
- 8.7.10.1 **Trafikverket** är medvetet om att det är av synnerlig vikt för **Staden** att träd som **Parterna** är överens om ska bevaras inte skadas under genomförandet av **Järnvägsprojektet**. Till undvikande av skador på träd som ska bevaras åtar sig **Trafikverket** att gentemot sina entreprenörer avtala om vite för skador på sådana träd. Vitet ska vara så högt att det är ekonomiskt ogynnsamt för entreprenören att skada träden. Eventuellt utfallande vite ska tillfalla **Järnvägsprojektet**.
- 8.7.10.2 **Staden** ska ersättas för de träd, som enligt gemensamt beslut mellan **Trafikverket** och **Staden**, ska tas ned. Ersättningen ska **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**. Ersättningen ska fastställas enligt den värderingsmodell som anges i Åtgärdsprogrammet. Värdetidpunkt är den tidpunkt då trädet tas ned. Avkastningsränta enligt 5 § räntelagen ska utgå på ersättningen från värdetidpunkten till dess betalning sker.

- 8.7.10.3 **Staden** ska kompenseras för alla skador som kan härledas till **Järnvägsprojektet** utifrån dokumenterade avvikelser och incidenter i besiktningspersonens slutrapport.
- 8.7.10.4 Skador på mark och vegetation som inte påverkar träd och trädets livsmiljö ska återställas till ursprungligt skick enligt förbesiktning.
- 8.7.10.5 För skador på träd och trädets livsmiljöer, som vitet till trots uppstår, ska **Trafikverket** betala ersättning till **Staden** enligt den värderingsmodell som anges i Åtgärdsprogrammet. Detta gäller för skador på träd och trädets livsmiljöer som uppkommer inom 10 år från **Järnvägsprojektets** färdigställande och som utifrån besiktningspersonens slutrapport kan härledas till **Järnvägsprojektet**. Ersättning ska användas till att kompensera de gröna miljöer som påverkas negativt av **Järnvägsprojektet**. Ersättningen ska fastställas utifrån förhållandena vid den tidpunkt då **Staden** anmäler skadan till **Trafikverket**. Avkastningsränta enligt 5 § räntelagen ska utgå på ersättningen från nyss angiven tidpunkt till dess betalning sker.

8.8 Utbyggnad av nya anläggningar inom allmän plats

- 8.8.1 För att ge plats åt **Järnvägsprojektet** måste ett antal kommunala gator och gång- och cykelvägar flyttas. Gatornas och till viss del gång- och cykelvägarnas nya lägen har planlagts som allmän plats (huvudgata, lokalgata, gc-väg) i **Detaljplanerna**. **Detaljplanerna** omfattar även ett mindre parkområde på allmän plats.
- 8.8.2 **Kruthusgatan/Gullbergsvassgatan**
- 8.8.2.1 Kruthusgatan/Gullbergsvassgatan flyttas norrut, i enlighet med **Detaljplanerna**, för att ge plats åt **Järnvägsprojektet**. Gatan ska utformas enligt **Detaljplanerna** i samråd med **Staden**. Utbyggnaden/ombyggnaden utförs av **Trafikverket** och **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.
- 8.8.3 **Emerentias Backe – Kruthusgatan**
- 8.8.3.1 Emerentias Backe ska få en ny sträckning och anslutningspunkt till Kruthusgatan. Gatan ska utformas enligt plankarta och planbestämmelser i **Detaljplanerna** samt i huvudsak enligt den illustration av gatan som redovisas utanför planområdet, i samråd med **Staden**. Utbyggnaden/ombyggnaden utförs av **Trafikverket** och **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.

8.8.4 *Gång- och cykelvägar vid Gullbergsvass*

8.8.4.1 På det övergripande gång- och cykelnätet i Gullbergsvass/Olskroken finns idag länkar mellan Kruthusgatan och Partihandelsgatan. Det finns också länkar mellan Kruthusgatan och Svingeln.

8.8.4.2 **Järnvägsprojektet** medför att gång- och cykelvägar måste flyttas eller nyanläggas i flera avsnitt vid Gullbergsvass. Hur eller på vilket sätt detta ska ske är ännu inte fastställt. Utbyggnaden/ombyggnaden av gång- och cykelvägarna utförs av **Trafikverket** och **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.

8.8.4.3 Den slutliga utformningen av berörda gång- och cykelvägar ska fastställas i samråd med **Staden**. Utgångspunkten är att ovan nämnda länkar på gång- och cykelnätet ska vidmakthållas.

8.8.5 *Park vid Skansen Lejonet*

8.8.5.1 Det område som i **Detaljplanerna** är utlagt som parkmark i anslutning till Skansen Lejonet avröjs från asfalt, spår och andra anläggningar. Marken återställs upp till planerad marknivå på sådant vis att anläggande av park på hela ytan förbereds. Återställandet sker i samråd med **Staden**, men utförs av **Trafikverket** och **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.

8.8.6 *Almedalsvägen*

8.8.6.1 Almedalsvägen inklusive gångbana flyttas västerut, i enlighet med **Detaljplanerna**, vid genomförandet av **Järnvägsprojektet**.

8.8.6.2 Almedalsvägens nya placering ska möjliggöra uppförande av buller- och riskskydd mellan Almedalsvägen och järnvägsområdet för **Järnvägsprojektet** och Väskustbanan. Befintliga utfarter från angränsande fastigheter ska fungera även med ny utformning av Almedalsvägen, inklusive gångbanor.

8.8.6.3 Gatan ska utformas enligt Detaljplanerna i samråd med **Staden**. Åtgärden utförs av **Trafikverket** och **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.

8.9 Besiktning av Stadens anläggningar och ansvar för skador

8.9.1 Före byggstart ska **Trafikverket** kalla **Staden**, genom trafikkontoret, park- och naturförvaltningen samt kulturförvaltningen, till förbesiktning i syfte att tillsammans med **Staden** göra en okulärbesiktning med fotodokumentation av befintliga kommunala anläggningar, gator, markbeläggningar, kajer, broar,

torgytor, parker, naturmark, offentlig konst m.m. som kommer eller kan komma att beröras av **Järnvägsprojektet**. Vid besiktningen ska även anläggningarnas natur- och kulturhistoriska värden dokumenteras. Åtgärderna utförs i samråd med **Staden** och **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.

- 8.9.2 **Trafikverket** ansvarar för skador som **Trafikverket** genom sina entreprenörer orsakar på **Stadens** befintliga anläggningar, under tiden anläggningsarbeten pågår.

8.10 Projektering, iordningställande och återställande av anläggningar

- 8.10.1 **Trafikverket** förbinder sig att utföra projektering, iordningställande och återställande av de kommunala gatu-, kaj-, park- och naturanläggningar m.m. ingående i **Järnvägsprojektet**, vilka **Trafikverket** ansvarar för enligt detta avtal. Åtgärderna ska **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.

- 8.10.2 Arbetena ska utföras i enlighet med av **Trafikverket** framtagna och av **Staden** godkända bygghandlingar. Bygghandlingarna ska upprättas i enlighet med **Detaljplanernas** planbeskrivning, plankarta, illustrationskarta och gestaltungsprogram samt **Stadens** anvisningar. **Trafikverket** ska också utföra inmätning av kablar och stolpar för belysning. Nedmontering och återuppbyggnad av anläggningar med dokumenterat kulturhistoriskt värde ska utföras så att det kulturhistoriska värdet bibehålls och inte förvanskas.

- 8.10.3 **Trafikverket** ska upprätta relationshandlingar och driftbesked enligt **Stadens** anvisningar.

8.11 Övertagande av Stadens anläggningar – slutbesiktning och garantiåtagande

- 8.11.1 När respektive gatu-, kaj-, park- och naturanläggningar m.m. enligt ovan har iordningställts/återställts, ska dessa slutbesiktigas och godkännas av **Staden** genom kulturförvaltningen samt trafikkontoret eller park- och naturförvaltningen, beroende på vilken av nämnda förvaltningar som ska överta förvaltningen av aktuell anläggning. Besiktning ska föregås av en slutkontroll. I de fall överlämnande sker före slutbesiktning ska en förbesiktning ske.

- 8.11.2 **Trafikverket** ska kalla till slutbesiktning senast sex veckor före önskat besiktningsdatum. Fyra veckor före besiktning ska relationshandlingar/underlag och driftbesked, per anläggning eller del därav överlämnas digitalt, i dwg-format eller annat digitalt format som parterna kommer överens om, till trafikkontorets/park- och naturförvaltningens ombud för granskning och godkännande. Godkända relationshandlingar/underlag är en förutsättning för

att trafikkontoret/park- och naturförvaltningen ska ta över anläggningarna och utföra drift och underhåll.

8.11.3 Anläggningarna övergår efter godkänd slutbesiktning i **Stadens** ägo varefter **Staden** övertar drift och underhåll av dessa.

8.11.4 **Trafikverket** ansvarar gentemot **Staden** för fel och brister (utifrån avtalade krav) i överlämnade anläggningar under den garantitid som gäller mellan **Trafikverket** och dennes entreprenör (enligt AB 04). Garantitiderna ska vara av sedvanlig omfattning eller bättre. Garantitiderna omfattar ovan nämnda anläggningar och inkluderar etableringsskötsel för växtlighet. Före garantitidens utgång ska **Trafikverket** kalla till garantibesiktning. Fel och brister vid garantibesiktningen ska omedelbart åtgärdas av **Trafikverket**.

9. Allmänna vatten och avloppsanläggningar

9.1 Utbyggnaden av **Järnvägsprojektet** innebär att allmänna vatten-, spillvatten- och dagvattenledningar samt allmänna avloppsanläggningar i övrigt påverkas och måste läggas om, tas bort eller förändras på annat sätt. Åtgärderna utförs av **Trafikverket** och **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.

9.2 Större upplag, uppställning av bodar eller liknande får inte ske på ytor med allmänna va-ledningar, utan medgivande från **Staden**, genom förvaltningen kretslopp och vatten.

9.3 Ett separat avtal ska tecknas mellan **Trafikverket** och **Staden**, genom kretslopp och vattennämnden, angående utförande av ledningsåtgärderna, såsom projektering, iordningställande, besiktning, garantibesiktning och överlämnande. Principer enligt avtalen mellan **Parterna i Västsvenska paketet** ska ligga till grund för ett sådant avtal.

10. Övriga ledningar

10.1 Inom området för **Järnvägsprojektet** finns ett antal ledningar och brunnar, såsom el-, fjärrvärme- och gasledningar, optokablar m.m. tillhöriga **Staden**, kommunägda bolag eller enskilda aktörer. Dessa ledningar med tillhörande anordningar kan behöva läggas om eller anpassas till följd av **Järnvägsprojektet**. Separata ledningsavtal avseende kostnader och utförande av dessa arbeten ska upprättas mellan **Trafikverket** och respektive ledningsägare.

11. Järnvägsanläggningen

11.1 *Parterna* har enats om vissa krav beträffande tekniskt utförande och utformning av *Järnvägsanläggningen*, inklusive schakt, ventilationsanläggningar och räddningstunnlar enligt nedan.

11.2 Tekniska krav på Järnvägsanläggningen

11.2.1 *Järnvägsanläggningen* ska utformas så att skadlig grundvattenpåverkan på omgivningen inte uppstår.

11.2.2 Vid befintliga och planerade parker eller andra grönytor ska jorddjupet vara minst 2 meter, där så är möjligt med hänsyn till järnvägstunnelns djup under marknivån.

11.2.3 För att begränsa ingreppet i kulturmiljön ska järnvägstråget överdäckas på en sträcka om minst 35 meter nordöst om Skansen Lejonet. Överdäckningen ska utföras som ett planterbart bjälklag och utformas i samråd med *Staden* och länsstyrelsen. Åtgärden utförs av *Trafikverket* och *Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket*.

11.2.4 För att begränsa ingreppet i kulturmiljön får inga brandgasschakt placeras i Haga kyrkoplan. Brandgasschakten ska istället anläggas på torgytan utanför Smyrnakyrkan, enligt *Detaljplanerna*. Åtgärden utförs av *Trafikverket* och *Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket*.

11.2.5 För att begränsa ingreppet i kulturmiljön får inga lanterniner anläggas i Haga Kyrkoplan. *Trafikverket* förbinder sig därför att inte utföra sådana anläggningar samt att ta bort lanterninerna ur *Järnvägsplanen*.

11.2.6 *Järnvägsprojektet* får inte omöjliggöra framtida anslutningar norrut mot Hisingen (Bohusbanan) eller söderut längs Säröleden mot Kungsbacka.

11.3 Anpassad grundläggning

11.3.1 *Järnvägsprojektet* byggs inom ett stråk som är av intresse för pågående och fortsatt stadsbyggnad. Fortsatt stadsbyggnad på/invid *Järnvägsanläggningen* förutsätter i vissa fall att tunnelkonstruktionen och tunnelns grundläggning anpassas med hänsyn till belastningen från den kommande bebyggelsen.

11.3.2 För att *Järnvägsprojektet* inte ska försenas eller drabbas av tilläggskostnader för entreprenaderna, måste anpassning av *Järnvägsanläggningens* konstruktion och grundläggning med hänsyn till eventuell stadsbyggnad på/invid *Järnvägsprojektet*, inkluderas i respektive förfrågningsunderlag.

11.3.3 *Staden* ska meddela *Trafikverket* var fortsatt stadsbyggnad är tänkt att ske, vad som ska byggas och när. All stadsbyggnad måste samordnas enligt *Järnvägsprojektets* fastställda tidplan. *Trafikverket* medverkar till att åtgärder som fastställs i separata avtal mellan *Parterna* inkluderas i respektive förfrågningsunderlag.

11.4 Tekniska anläggningar ovan mark

11.4.1 Ett antal tekniska anläggningar ovan mark, såsom t.ex. uppgångar, ljusschakt och ventilationsschakt, har i *Järnvägsplanen* placerats i lägen som motverkar/försvårar pågående och fortsatta planarbeten i staden.

11.4.2 *Parterna* är överens om att ha en fortsatt dialog om var de tekniska anläggningarna ska placeras, så att de placeras i lägen som överensstämmer med intentionerna i pågående och fortsatta planarbeten vid station Centralen, Haga och Korsvägen samt Renströmsparken.

11.4.3 Det gemensamma arbetet utförs i första hand inom ramen för detaljplanerna för Station Centralen, Haga och Korsvägen.

11.5 Gestaltningssprogram och kvalitetsprogram

11.5.1 Ventilations-, ljus- och räddningsschakt, byggnader i anslutning till räddningsschakt samt mynningar för räddningstunnlar innebär alla en påverkan på stadsmiljön. Utformningen av dessa anläggningar ska därför bestämmas gemensamt av *Parterna* och följa de gestaltningss- och kvalitetsprogram som *Staden* tagit fram för *Järnvägsprojektet* samt riktlinjerna i *Detaljplanernas* planbeskrivning. Anläggningarna ska även anpassas till platsens natur- och kulturvärden och kostnaderna för åtgärderna ska vara ekonomiskt rimliga. Åtgärderna utförs av *Trafikverket* och *Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket*.

11.6 Konst

11.6.1 En särskild arbetsgrupp med deltagare från *Parterna*, Statens konstråd, Västra Götalands konstenhet och Göteborg konst ansvarar för att samordna och planera de frågor kring konst som berörs av *Järnvägsprojektet*.

11.6.2 Ett övergripande konstprogram för *Järnvägsprojektet* tillskapas genom arbetsgruppen. Under genomförandeskedet kommer detaljerade konstprogram tas fram för separata delar av *Järnvägsprojektet*.

11.6.3 *Parterna* är överens om att konstprogrammen ska vara vägledande i det fortsatta arbetet med konst i *Järnvägsprojektet*. Målsättningen är att programmen ska formera det fortsatta arbetet, skapa goda förutsättningar för

ett framgångsrikt och samlat grepp för konst samt skapa former för integrering med arkitektur och landskapsarkitektur.

11.7 Arbetstunnel vid Skår

11.7.1 En utfartsväg från arbets-, service- och räddningstunneln i Skår ska anläggas över fastigheten Skår 44:3. **Trafikverkets** rättighet att nyttja vägen kommer att säkerställas med servitut eller andel i en ny gemensamhetsanläggning. **Staden**/fastighetsägaren har för avsikt att exploatera området i framtiden och det kan då bli aktuellt att flytta vägen.

11.7.2 **Trafikverket** medger att vägen och servitutet/gemensamhetsanläggningen får flyttas, under förutsättning att den nya vägen uppfyller de krav som räddningstjänsten kan komma att ställa vad avser utformning, tillgänglighet m.m. Samråd med räddningstjänsten ska ske i samband med det kommande planarbetet. **Staden**/exploatören står för samtliga kostnader som uppkommer för flytt av vägen och ändring av servitutet/gemensamhetsanläggningen.

12. Miljöstörningar, skador och skadehantering

12.1 **Järnvägsprojektet** genom **Trafikverket** ska hålla **Staden** skadeslös vid samt försvara **Staden** mot, varje krav eller föreläggande från myndighet eller tredje part med avseende på miljöstörningar, intrång, skador eller övriga anspråk som **Järnvägsprojektet** orsakar. Åtgärder och ersättning ska **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.

12.2 **Trafikverket** avser att ha en organisation för hantering av anspråk från fastighetsägare, nyttjanderättshavare, boende, verksamhetsutövare och andra som gör gällande att de drabbats av miljöstörningar, intrång, skador eller andra olägenheter på grund av **Järnvägsprojektet**.

13. Evakuering, ersättningsbostäder m.m.

13.1 **Trafikverket** ansvarar för all erforderlig tillfällig och permanent evakuering av verksamheter och bostäder samt för erforderliga åtgärder för undvikande av miljöskada som kan uppstå i samband med **Järnvägsprojektet**. Åtgärderna **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.

13.2 **Staden** ska vara behjälplig med att upplåta markytor och såsom fastighetsägare verka för att tillfälliga bygglov beviljas för uppställning av exempelvis paviljonger.

14. Dagvatten

- 14.1 **Trafikverket** är skyldigt att vidta nödvändiga åtgärder för avledande av vatten från områden som omfattas av **Järnvägsprojektet** så att inte skada uppstår på recipient eller grannfastigheter.
- 14.2 **Trafikverket** är medvetet om att dagvattnet inom området för **Järnvägsprojektet** ska fördröjas och behandlas innan det avleds till befintligt dike eller allmän dagvattenledning och vidare till Göta älv.
- 14.3 Vid behov ska fördröjnings- och behandlingsanordningar anläggas enligt **Stadens** vid genomförandet aktuella fördjupade översiktsplan eller tematiska tillägg inom dagvatten, för närvarande "Vatten – så klart" och dagvattenhandbok, "Dagvatten – så här gör vi!" samt de krav myndigheter ställer. **Trafikverket** ska redovisa sina åtgärder avseende avledande av vatten för **Staden** genom tillsynsmyndigheten miljöförvaltningen och kretslopp och vatten. De anläggningar som föranleds av **Järnvägsprojektet** ska utföras av **Trafikverket** och **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.
- 14.4 **Trafikverket** är i framtiden ägare och har driftansvar för de anläggningar för avvattning av området för **Järnvägsprojektet**.
- 14.5 **Trafikverkets** högvattenskydd och höjdsättning ska samordnas med kringliggande projekt så att inte instängda områden uppstår.

15. Tillstånd

- 15.1 **Trafikverket** ansvarar för att erforderliga lov, anmälningar och myndighetstillstånd, såsom miljödom avseende vattenverksamhet, bygglov/marklov, starttillstånd m.m., för genomförandet av **Järnvägsprojektet**, jämte övriga i detta avtal angivna åtaganden, erhålls. Åtgärderna **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.

16. Kulturmiljö inklusive arkeologi

- 16.1 **Trafikverket** ansvarar för att eventuella arkeologiska utredningar genomförs och att erforderliga tillstånd erhålls innan ingrepp sker i fornlämningar.
- 16.2 Nödvändiga åtgärder, enligt gällande lagstiftning, med avseende på fornlämningar inom området för **Järnvägsprojektet**, **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.

16.3 Villkor 1 i regeringens beslut om tillåtlighet

- 16.3.1 Enligt Villkor 1 i regeringens beslut, "Tillåtlighetsprövning enligt 17 kap miljöbalken av utbyggnad av Västlänken, Göteborgs kommun" daterad 2014-06-26, ska **Trafikverket**, efter samråd med Riksantikvarieämbetet, länsstyrelsen och **Staden**, planera och utföra Västlänken så att negativa konsekvenser för kulturmiljön och stadsmiljön i övrigt, inklusive parker och grönområden, så långt möjligt begränsas. Berörda fornlämningar ska så långt möjligt bevaras, synliggöras och införlivas i den nya anläggningen.
- 16.3.2 En övergripande referensgrupp med deltagare från **Trafikverket**, **Staden**, Länsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet, ansvarar för att arbetet med att uppfylla Villkor 1 i Regeringens beslut, fortlever under **Järnvägsprojektets** gång. Gruppen skall fungera som en garant för att en hög ambitionsnivå kring kulturmiljöarbetet upprätthålls genom hela **Järnvägsprojektet**. **Parterna** är överens om att "Handlingsplan för tillvaratagande av kulturmiljö", daterad 2015-06-15, (bilaga till **Järnvägsplanen**) och Villkor 1 ska vara vägledande i det fortsatta arbetet med kulturmiljön.

16.4 Riktlinjer för fortsatt arbete med kulturmiljön

- 16.4.1 **Parterna** är överens om att "Handlingsplan för tillvaratagande av kulturmiljön" med bilagor, åtgärdsprogram och kontrollprogram ska vara vägledande i det fortsatta arbetet med kulturmiljön.
- 16.4.2 En särskild arbetsgrupp med deltagare från **Trafikverket** och **Staden** ansvarar för det fortsatta arbetet med att hitta lösningar vad gäller frågor kring kulturmiljön, såväl den byggda och den gröna kulturmiljön som arkeologin, som berörs av **Järnvägsprojektet**. **Parterna** är överens om att arbetsgruppen ska utreda omfattningen av följande funktioner;
- En oberoende antikvariskt sakkunnig, med ansvar för fornlämningar över och under mark samt i vatten, som under hela **Järnvägsprojektets** gång ska samordna projektets arbete som berör arkeologiska frågor.
  - En oberoende antikvariskt sakkunnig, med ansvar för den byggda kulturmiljön, den gröna kulturmiljön och övrig stadsmiljö med kulturhistoriska värden, som under hela **Järnvägsprojektets** gång ska samordna **Järnvägsprojektets** arbete som berör ovan nämnda kulturmiljövärden.

När **Parterna** är överens om omfattningen av ovanstående funktioner ska de **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.

16.4.3 Riksintresset Innerstaden Göteborg

16.4.3.1 **Järnvägsprojektet** berör flera uttryck av riksintresset Innerstaden Göteborg (O 2:1-5), bland annat Fästningsstaden, Staden inom vallgraven med parkbältet och kanaler, förstaden Haga, stenstaden Vasastaden med omnejd samt donationsjordarnas landerier. En vision för arbetet med kulturmiljön inom **Järnvägsprojektet** är att **Staden** och **Trafikverket** gemensamt ska verka för att förstärka och utveckla riksintresset Innerstaden Göteborg så att det kan klara etableringen av järnvägstunneln utan att riksintresset som helhet försvagas.

16.4.3.2 **Parterna** är överens om att referensgruppen och arbetsgruppen enligt ovan, ska ha som ambition att arbeta för att

- väsentliga karaktärsdrag hos riksintressets olika delar ska upplevas som starkare efter genomförandet av **Järnvägsprojektet**.
- berättelserna om riksintressenas delar ska bli tydligare i staden och stadsbilden efter **Järnvägsprojektets** genomförande.

17. Geoteknik

17.1 **Trafikverket** har genomfört geotekniska utredningar i syfte att säkerställa **Järnvägsprojektets** genomförande ur geoteknisk synvinkel. **Trafikverket** svarar för de åtgärder som krävs för att säkerställa att stabiliteten inom mark som påverkas av **Järnvägsprojektet** blir tillfredsställande, både i utbyggnadsskedet och permanent. Åtgärderna **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.

17.2 Enligt bilaga till geoteknisk undersökning, ”Risk för berggras och blocknedfall”, daterad 2015-06-01, upprättad av Bergab i samband med **Stadens** arbete med **Detaljplanerna**, ska ett antal åtgärder utföras för att förhindra berggras och blocknedfall som kan skada människor eller bebyggelse i anslutning till **Järnvägsprojektet**. **Trafikverket** förbinder sig att utföra samtliga åtgärder enligt bilagan, strax före eller i samband med genomförandet av **Järnvägsprojektet**. Åtgärderna **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket** och kan sammanfattas enligt följande:

17.2.1 Skansen Lejonet: Rensning alternativt förstärkning av block inom område 1-5.

17.2.2 Kvarnberget: Vegetationsrensning i anslutning till gångbro, översyn av sprutbetongtäckta delar, rensning av eventuellt löst berg.

17.2.3 Rosenlund: Skrotning och eventuellt förstärkning av berg i anslutning till servicetunnel.

- 17.2.4 Fogelbergsgatan: Rensning av block vid bergskant, översyn av mur samt rensning av eventuellt lösa block.
- 17.2.5 Väster och Södra Viktoriagatan: Översyn av bergsslänt. Rensning eller förstärkning av eventuellt lösa block.
- 17.2.6 Service tunnel Haga: Rensning av block i slänt.
- 17.2.7 Efter att åtgärderna är utförda ska **Trafikverket** tillse att besiktning utförs och godkänns av bergteknisk sakkunnig. Besiktningen ska även resultera i en rapport med rekommendationer för tillsyn och underhåll.
- 17.2.8 Enligt bilagan ska ett block i slänten vid service tunnel Haga, säkras temporärt. Åtgärden utförs av **Staden** och **Bekostas av Staden**.

18. Förorenad mark

- 18.1 Inom området för **Järnvägsprojektet** finns områden med förorenad mark. **Trafikverket** ansvarar för samtliga åtgärder som krävs med anledning av att marken är förorenad vid genomförandet av **Järnvägsprojektet**. Samma sak gäller vid **Trafikverkets** utbyggnad av nya anläggningar inom allmän plats enligt punkt 8 ovan.
- 18.2 **Parterna** är överens om att massor som **Trafikverket** återlägger i schakt som har gjorts under byggtiden inte ska innebära någon begränsning för pågående eller, vid avtalets tecknande, tillåten markanvändning. Platsspecifika mätbara åtgärds mål för föroreningshalter ska vara godkända av tillsynsmyndighet. Saknas godkända platsspecifika mätbara åtgärds mål ska naturvårdsverkets generella riktvärden användas.
- 18.3 Åtgärder och hantering enligt ovan **Bekostas av Järnvägsprojektet genom Trafikverket**.

19. Hantering av överskottsmassor

- 19.1 **Trafikverket** ansvarar för de jord- och bergmassor som **Järnvägsprojektet** genererar. **Trafikverket** ska, efter samråd med **Staden** och länsstyrelsen, upprätta en masshanteringsplan för transporter och omhändertagande av de berg- och jordmassor som uppkommer vid genomförandet av **Järnvägsprojektet**. **Parternas** gemensamma ambition är att massorna i första hand ska återanvändas inom **Stadens** stadsbyggnadsprojekt.
- 19.2 En avsiktsförklaring, upprättad 2014-05-06, finns mellan **Staden**, Göteborgs hamn och **Trafikverket** avseende överskottsmassor från **Järnvägsprojektet**.

20. Samråd, information och kommunikation

20.1 Samråd, information och kommunikation ska ske i enlighet med intentionerna i de överenskommelser som träffats mellan *Parterna i Västsvenska paketet*.

21. Återstående frågor

21.1 *Parterna* har fört diskussioner om nedanstående frågor och kommer att fortsätta diskussionerna även efter detta avtals tecknande.

21.1.1 Kostnader för anpassad grundläggning i syfte att möjliggöra pågående och fortsatt stadsbyggnad

21.1.2 Omfattning av förberedande för fyra plattformsspår i Haga och Korsvägen för att möjliggöra pågående och fortsatt stadsbyggnad

21.1.3 Kostnader för *Stadens* personal i *Järnvägsprojektet* vilka inte regleras genom andra avtal

21.1.4 Gränsdragningsfrågor avseende stationerna

22. Tvist

22.1 Tvist rörande tolkning av detta avtal ska hänskjutas till allmän domstol.

Detta avtal är upprättat i två likalydande exemplar, varav **Parterna** tagit ett vardera.

För Trafikverket

Göteborg 2015-11-23

Bo Larsson,
Projektchef Västlänken

Göteborg 2015-11-16

Johan Bill
Verksamhetsområdeschef Stora Projekt

För Göteborgs kommun

Göteborg 2015-

Göteborg 2015-
